

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

טופס סילבוס לסטודנט

המחלקה לחינוך
לימודי תואר שני

תשע"ו 2015-2016

סוציולוגיה של תוכניות לימודים

דר' הללי פינסון

יום ב' בשעות 18:00 – 20:00

שם המרצה: דר' הללי פינסון

משרד: 171

שעת קבלה: שני, 13:00-12:00 (בתאום)

דואל: halleli@bgu.ac.il

תיאור כללי ויעדי הוראה:

הקורס הוא קורס סמסטריאלי שמטרתו רכישת כלים תיאורטיים ומחקריים בניתוח תוכניות לימודים והכירות עם מחלוקות סביב תוכניות לימוד ספציפיות בישראל. הצפייה היא כי הסטודנטים יקפידו על קריאה של פריטי הקריאה בסילבוס משיעור לשיעור (כל פרטי הקריאה מצויים באתר הקורס). הדיונים בכיתה יתבססו על עיבוד חומרי הקריאה האקדמיים וחומרי קריאה מתוך ספרי לימוד, ולכן ישנה חשיבות רבה להגיע מוכנים לשיעורים. חלק מהלמידה יעשה דרך קריאה משותפת ודיונים בכיתה לכן השתתפות בדיונים אלו, הינה חלק מדרישות הקורס.

דרישות הקורס והרכב הציון:

פירוט מרכיבי הציון:

10% השתתפות פעילה בדיונים בשיעורים תוך הפגנת בקיאות בקריאה הנדרשת.

20% חמש מטלות קריאה

70% עבודה מסכמת (תוגש בפתיחת סמסטר ב', 1.3.14).

לא יתקבלו בקשות לדחיית מועד ההגשה, למעט מקרים חריגים ביותר כמו מילואים, או מחלה (עם אישורים). כל בקשת דחייה תוגש לפחות שיעור לפני מועד הגשת העבודה. ציון עובר בקורס הנו 70 ומעלה. ציונים סופיים יימסרו 30 יום לאחר מועד הגשת העבודה.

יושר אקדמי

הצפייה היא שהעבודות המוגשות בקורס זה תהיינה תוצר של עבודתם של הסטודנטים הרשומים בקורס. הגשת עבודות שנעשו על ידיכם עבור קורס אחר, או עבודות שנעשו על ידי אנשים שאינם רשומים בקורס ואינם מופיעים ברשימת המגישים של העבודה או העתקה של אפילו קטעים בודדים מעבודות שנקנו מסוכנויות ומאתרי אינטרנט נחשבים כהפרה של היושר האקדמי.

בכתיבת עבודות, כאשר יש שימוש ברעיונות המועלים במאמרים נהוג להביע את הרעיון במילים חדשות פרי עט/ה של הכותב/ת ולציין מראה מקום להוגה הרעיון המקורי (קרי: שם המחבר ושנת המאמר בסוגריים). במקרה שיש שימוש במילות הוגה הרעיון, המחבר המקורי, יש לשים את הציטוט במירכאות ולציין מראה מקום. ציטוטים העולים על 40 מילים מוצגים בפסקה מוזחת (indent) עם מראה מקום. שימוש ברעיון המועלה במקור אחר ללא מראה מקום ו/או שימוש בניסוח המקורי ללא מראה מקום נחשבים לגניבה ספרותית, פלגיאט (plagiarism), ומפרים את כללי היושר האקדמי ובמקרים רבים אף נחשבים לעבירה פלילית.

כמו כן, במראי המקום שבטקסט יש לכלול רק טקסטים שקראתם בפועל. אם אתם מסתמכים על ספרות שניונית, למשל, סיכום ש-ד"ר X כתב במאמרו (שאותו קראתם) על עבודתו של ויגוצקי, יש לציין במראה המקום את מאמרו של ד"ר X ולא את ויגוצקי, או לציין כך: (ויגוצקי, 1962, כפי שנידון אצל X, 1998).

לוח השיעורים + רשימה ביבליוגרפית (קבצים מצויים באתר הקורס):

(יתכנו שינויים ברשימת הקריאה במהלך הסמסטר)

שיעור 1-2: מה זה תוכנית לימודים? מה זה סוציולוגיה של החינוך? סוציולוגיה של הידע וסוציולוגיה של תוכניות לימודים

אלפרט, ב. (2002) מושגים ורעיונות בתוכניות לימודים כטקסטים מובלים. בתוך ע. הופמן וי. שגל (עורכים) ערכים ומטרות בתכנית הלימודים בישראל. אבן יהודה: הוצאת רכס ומכללת בית ברל.

Posner, G. J. (1988) 'Models of curriculum planning' in L.E. Beyer and M.W. Apple (Eds) *The Curriculum: problems, politics and possibilities*. New York: SUNY Press

Gewirtz, S., and Cribb, A. (2009) *Understanding Education: A sociological perspective*, Cambridge: Polity Press. Ch. 5 Knowledge and the Curriculum.

הרחבה

Giroux, H. A. (1979) 'Toward a new sociology of education'. *Educational Leadership*, pp.248-253

שיעור 3-4: של מי הידע הזה? וכיצד הוא מובנה? סוציולוגיה של ת"ל - גישות ביקורתיות

Apple, M.W & Christian-Smith, L.K. (1991) 'The politics of the textbook' in M.W Apple, and L.K Christian-Smith (Eds.) *The Politics of the Textbook*. New York: Routledge.

Moore, R. and Young, M. (2001) Knowledge and the curriculum in the sociology of education: towards a reconceptualisation. *British Journal of Sociology of Education*, Vol.22(4).

Popkewitz, T.S and Brennan, M (1998). "Restructuring the social and political theory in education: Foucault and social epistemology of school practices." In T.S. Popkewitz and M. Brennan (eds.) *Foucault's challenge: discourse, knowledge, and power in education*, New York: Teachers College Press.

הרחבה

Nozaki, Y. and Apple, M.W, (2002) Ideology and curriculum in D.L. Levineson, P.W. Cookson, Jr. and A.R. Sadovnik (Eds) *Education and Sociology: An Encyclopedia*, New York: RoutledgeFalmer.

Apple, M. (2004) Cultural politics and the text, in S.J. Ball (ed.) *The RoutledgeFalmer reader in Sociology of Education*, Oxon: RoutledgeFalmer

שיעור 5: ממדיניות לפרקטיקה – ת"ל בשימוש

Luke, C., De Castell, Z. and Luke, A. (1989) Beyond criticism: The authority of the school textbook. In Z. De Castell, A. Luke and C. Luke (Eds.) *Language, Authority and Criticism: Reading on the School Textbook*, London: The Falmer Press.

שיעור 6: מתוכנית הלימודים הגלויה לתוכנית הלימודים הסמויה

McCutcheon, G. (1988) 'Curriculum and the work of teachers' in L.E. Beyer and M.W. Apple (Eds) *The Curriculum: problems, politics and possibilities*. New York: SUNY Press

Apple, M.W. (1990) *Ideology and Curriculum*, New-York and London: Routledge, Ch. 5 The hidden curriculum

הרחבה

Apple, M. (2011) Whose Markets? Whose knowledge? in A. Sadovnik (ed) *Sociology of Education A critical reader (2nd addition)*, New York: Routledge

Whitty, G. (2012) Social class and school knowledge, in H. Lauder, M. Young, H. Daniels, M. Balarin and J. Lowe (Eds.) *Educating for the Knowledge Economy? Critical Perspectives*. London: Routledge.

שיעור 7: תוכניות לימודים וספרי לימוד בארץ – כיצד זה עובד? בין שליטה לעיצוב זהות

צבר-בן יהושע, נ. (1988) *תוכנית לימודים בגלגוליה*. תל אביב: יחדיו. עמ' 11-15.

Hofman, A., Bracha, A., and Izhak Schnell (2007) 'Education and Social Change: The case of Israel's State Curriculum' *Curriculum Inquiry* 37(4):303-328

הרחבה:

Benavot, A. and Resh, N. (2003) Educational governance, school autonomy, and curriculum implementation: a comparative study of Arab and Jewish schools in Israel. *Journal of Curriculum Studies*, Vol. 35 (2):171-196.

Ayalon, H. (1994) Monopolizing knowledge? The ethnic composition and curriculum of Israeli high schools. *Sociology of Education* Vol. 67:264-278

שיעורים 8-9: לאומיות בת"ל – ת"ל כזירת הבניית הזהות הדומיננטית.

פינסון, ה. (2005) בין מדינה יהודית לדמוקרטיה: סתירות ומתחים בתוכנית הלימודים באזרחות. *פוליטיקה* 14, 9-24.

Bar-Gal, Y. (1993) Boundaries as a topic in geographic education: the case of Israel. *Political Geography* Vol 12(5):421-435

Peled-Elhanan, N. (2008) The Establishment of Israeli Identity through Racist Discourse. *The International Journal of Diversity in Organisations, Communities and Nations* Vol.7(6).

יוגב, א. (2005) 'ספרי הלימוד ותוכניות הלימוד בהיסטוריה: בין צו המורשת להיסטוריה הביקורתית' בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.

הרחבה

שנל, י. (2002) גאוגרפיה כאתגר חינוכי. בתוך ע. הופמן וי. שנל (עורכים) *ערכים ומטרות בתכנית הלימודים בישראל*. אבן יהודה: הוצאת רכס ומכללת בית ברל.

אלחאג', מ. (2002) תוכנית הלימודים בהיסטוריה לבתי-ספר עבריים ולבתי-ספר ערביים בישראל: אתנוצנטריות מול רב-תרבותיות נשלטת. בתוך: א. בן-עמוס (עורך) *היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי עבר בחינוך הישראלי*. תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

חזוני, י., פוליסטר, ד., ואורן, מ. (2000) *המהפכה השקטה בהוראת תולדות הציונות: מחקר השוואתי על ספרי לימוד של משדר החינוך בנושא המאה העשרים (כיתה ט')*. ירושלים: מרכז שלם.

פירר ר. (1986) בין דעה לידיעה: ספרי לימוד להיסטוריה של עם ישראל כאמצעים להקניית ערכים ציונים (1900-1986) *דור לדור* ג': 23-58

הופמן, ע. (2002) בין היסטוריה לאומית להיסטוריה כללית: ערכים ומטרות בתכניות הלימודים בהיסטוריה תשט"ו-תשנ"ה. בתוך ע. הופמן וי. שגל (עורכים) *ערכים ומטרות בתכנית הלימודים בישראל*. אבן יהודה: הוצאת רכס ומכללת בית ברל.

פינסון, ה. (2009) תוכנית לימודים אחידה לכולם? מבט ביקורתי על תוכנית הלימודים לבתי ספר תיכון. *אלפיים*, גליון 34.

Al-Haj, M. (2005) National ethos, multicultural education and the new history textbooks in Israel. *Curriculum Inquiry* Vol. 35(1)

Gordon, D. (2005) History textbooks, narratives and democracy: A response to Majed Al-Haj. *Curriculum Inquiry* 35(3).

Bar-Gal, Y. (2002) 'Values and ideology in place descriptions in geography schoolbooks: the Israeli case' *Erdkunde* 54 168-176

Bar-Gal, Y. and Bar-Gal, B. (2008) To tie the cords between the people and its land: geography education in Israel. *Israeli Studies* Vol. 13(1):44-67

Peled-Elhanan (2009) The geography of hostility and exclusion: A multimodel analysis of Israeli schoolbooks. *Journal of Visual Literacy* Vol 27(2):179-208

שיעורים 10-11: הקונפליקט וייצוג "האחר" - של מי הידע הזה?

פלד אלחנן נורית 2008. 'חינוך לאיבה: דמות הפלסטינים בספרי לימוד להיסטוריה וגיאוגרפיה' בתוך י.כ"ץ, דגני, ז., ות. גרוס אי-כאן: *שפה, זהות, מקום*. בני ברק: הקיבוץ המאוחד.

בר-טל 1999 'הסכסוך הערבי-ישראלי כבלתי נשלט והשתקפותו בספרי הלימוד הישראליים'. *מגמות* 445-591 (4)

Brush, H. (1997) The sociocultural message of language textbooks: Arabic in the Israeli setting *Foreign Language Annual*, Vol. 30(3):311-326

הרחבה:

פודה א. (2002) היסטוריה וזיכרון במערכת החינוך: הסכסוך הישראלי-ערבי בראי ספרי הלימוד להיסטוריה בישראל 1948-2000. בתוך א. בן-עמוס (עורך) *היסטוריה, זהות וזיכרון: דימויי עבר בחינוך הישראלי*. רמות: תל אביב

בר-טל, ד. וזולטק, ש. (1989) 'השתקפות דמות הערבי ויחסי יהודים-ערבים במקראות', *מגמות* ל"ב (3): 317-301.

זלמנסון-לוי, ג. (2005) 'הוראת ספר יהושע והכיבוש' בתוך: ח. גור (עורכת) *מיליטריזם בחינוך*, תל-אביב: בבל.

אלעזר-הלוי, ד. (2009) 'רוחות לאומיות ותפיסות מיליטריסטיות בלימודי הערבים בישראל' *דור לדור* לד

Bar-Gal, Y (1994) The image of the "Palestinian" in geography textbooks in Israel. *Journal of Geography*, Vol. 93(5):224-231

Nasser, R., and Nasser, I. (2008) 'Textbooks as vehicle for segregation and domination state efforts to shape Palestinian Israelis' identities as citizens' *Journal of Curriculum Studies* 40(5): 627-650

Podeh, E. (2002) *The Arab Israeli Conflict in Israeli History Textbooks: 1948-2000*. Westport: Bergin & Garvey

Peled-Elhana (2010) Legitimation of massacres in Israeli school history books. *Discourse & Society*, Vol. 21(4):377-404.

שיעור 12: הבניות מגדריות בת"ל

משרד החינוך (2002) *סטריאוטיפים מגדריים בספרי הלימוד במערכת החינוך בישראל, דו"ח המוגש לשרת החינוך, הגב' לימור לבנת*. ירושלים: משרד החינוך.

הרחבה

Tadmor Shimoni T. (2005) 'Gender socialization in national education and the formation of the new state: Israeli case study' *History and Education* 34 (6):639-656

שחר, ר., קרקו ש., ובן-ארצי, ט. (2002) 'בניית המגדר בחברה הישראלית באמצעות ספרי קריאה'. *החינוך וסביבו* כ"ד 137-164.

Apple, M.W (2013) 'Controlling the work of teachers' in D.J. Flinder and S.J. Thornton (Eds.) *The Curriculum Studies Reader*, New York: Routledge.

שיעור 13: שיעור סיכום